

## تأثیر نگرش گویشوران بر کاربرد تنوعات گونه‌ای زبان فارسی در استان فارس: پژوهشی اجتماعی - شناختی

یحیی مدرسی<sup>۱</sup>، شراره مظفری<sup>۲\*</sup>

۱. استاد زبان‌شناسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۲. دکتری زبان‌شناسی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دریافت: ۱۳۹۷/۰۵/۰۱ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۶/۱۵

### The Impact of Speakers' Attitude on the Usage of Lectals in Fars Province: A Cognitive Sociolinguistic Study

Yahya Modarresi<sup>1</sup>, Sharareh Mozaffari<sup>2\*</sup>

1. Professor of Linguistics, Institute for Humanities & Cultural Studies

2. PhD in Linguistics, Institute for Humanities & Cultural Studies

Received: 2018/07/23 Accepted: 2018/09/06

#### Abstract

Speakers of non-standard varieties have been driven toward the standard ones due to the positive and negative judgments about these varieties. This study is to investigate the social status of varieties of Farsi. The main question is what the impacts of socio-cognitive factors are on speakers' attitude and on the usage of different varieties of Farsi (Regional, Shirazi and Standard). To collect data, a total of 490 participants from Shiraz, Marvdasht, Kazeroun, Fasa, Jahrom and several smaller cities contributed in survey method, 223 of whom participated in MGT and 126 were interviewed as well. In this regard, attitude is studied in the form of components such as solidarity and social status. The findings indicate that participants express loyalty toward their city and regional varieties, since these varieties are attributed to their speakers' identity. Regional varieties are dominant in the family domain to highlight solidarity in the circle of family and friends, while in other domains (education, workplace, streets, media and elite's speech) the standard variety dominates. Both solidarity and social status are attributed to the usage of standard variety. But what has still kept the regional varieties dynamic is the feeling of intimacy and sense of belonging.

**Keywords:** Socio-cognitive linguistics, Lectal variations, Language attitude, Solidarity, Social status, Matched-guise technique (MGT).

#### چکیده

فضاوت‌های مثبت و منفی درباره گونه‌های غیرمعیار، گویندگان این زبان‌ها را به سمت گونه‌های معیار سوق داده است. این پژوهش به ارزیابی شأن اجتماعی تنوعات گونه‌ای زبان فارسی می‌پردازد. نگرش‌های زبانی در چند شهر استان فارس در قالب مؤلفه‌های همبستگی و منزلت اجتماعی بررسی شده‌اند. گردآوری داده‌ها با سه شیوه پیمایشی، فن مقایسه صدا و مصاحبه صورت گرفته است. ۴۹۰ نفر از شهرهای شیراز، مرودشت، کازرون، فسا، جهرم و چند شهر در اطراف شیراز به پرسش‌نامه‌ها پاسخ داده‌اند، ۲۲۳ نفر از آن‌ها در آزمون مقایسه صدا و ۱۲۶ نفر هم در مصاحبه مشارکت کرده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهند که گونه‌های محلی با هویت بخشی به گویشوران خود، احساس وفاداری آنها را نسبت به شهر بومی و گونه محلی‌شان تقویت کرده و با ایجاد همبستگی در محفل خانواده و دوستان نقش پررنگی دارند. در حالی که، در محیط‌های آموزشی، شغلی، کوچه و بازار، رسانه‌ها و در گفتار افراد تحصیل کرده، تسلط با گونه معیار است. اگرچه همبستگی و منزلت اجتماعی هر دو به کاربرد گونه معیار نسبت داده می‌شوند، اما حس صمیمیت و حس تعلق گویشوران گونه‌های غیرمعیار را پویا نگاه می‌دارد.

**کلیدواژه‌ها:** زبان‌شناسی اجتماعی - شناختی، تنوعات گونه‌ای، نگرش زبانی، همبستگی، منزلت اجتماعی، فن مقایسه صدا (MGT).

## مقدمه

همه زبان‌ها دارای لهجه‌ها و گویش‌های جغرافیایی و اجتماعی گوناگونی هستند که از نظر زبان‌شناسی نوین همگی برای بیان مفاهیم مورد نظر کارآمدند. با وجود این، گاه داوری گویشوران زبان‌ها و گویش‌ها در مورد خلوص و درستی الگوهای زبانی و نظام زبان‌ها، جنبه زبانی ندارد و بیشتر بر پایه عوامل غیرزبانی استوار است. این امر باعث می‌شود که مخاطبان درباره گویشوران گونه‌های زبانی (لهجه‌ها و گویش‌ها) دیگر به قضاوت‌های مثبت و منفی دست بزنند که نگرش‌های معینی را در ذهن ایجاد می‌کنند. تنوعات گونه‌ای<sup>۱</sup> (یا لکتال) عنوان جامعی برای مقوله‌هایی است که بطور سنتی گونه معیار، گویش محلی، گونه اجتماعی، گونه کاربردی، سبک و نظایر آن نامیده می‌شوند (کریستیانسن، ۲۰۰۸: ۶۲). این مطالعه اجتماعی - شناختی به بررسی جایگاه و شأن اجتماعی تنوعات گونه‌ای زبان فارسی با تمرکز بر گونه فارسی شیرازی و گونه فارسی معیار می‌پردازد. میزان کاربرد تنوعات گونه‌ای که به عنوان ملاک سنجش مفاهیم اجتماعی بکار می‌رود، در این پژوهش برای سنجش نگرش گویندگان برخی از تنوعات گونه‌ای در استان فارس در نظر گرفته شده است. می‌خواهیم بدانیم کاربرد یک گونه زبانی معین توسط یک فرد چگونه نگرش‌هایش را حول آن گونه زبانی شکل داده که به چنین انتخابی دست زده است. آیا مباحث و وفاداری نسبت به یک گونه زبانی است که سخن‌گویان را به‌طور پویا به سوی انتخاب تنوعات و رفتارهای خاص زبانی سوق می‌دهد یا اعتبار پنهان گونه زبانی دیگری است که گویندگان را بر سر دو راهی انتخاب قرار می‌دهد؟

والاس لمبرت<sup>۲</sup> از پیش‌گامان پژوهش درباره نگرش نسبت به گونه‌های زبانی است. لمبرت و همکارانش (۱۹۶۰) به نگرش‌های برون-قومی در مونترال<sup>۳</sup> کانادا علاقمند بودند و می‌خواستند بدانند که درک و تلقی مردم فرانسوی‌تبار و انگلیسی‌تبار کانادا از یکدیگر چگونه است. آنها برای ارزیابی نگرش‌های کاربران این دو گونه زبانی، تکنیکی به نام «فن مقایسه صدا»<sup>۴</sup> یا ام‌جی‌تی ابداع کردند تا به عنوان ابزاری برای ارزیابی قضاوت‌های شنوندگان

فرانسوی‌زبان و انگلیسی‌زبان کانادا مورد استفاده قرار گیرد. لباو<sup>۵</sup> (۱۹۶۶) نیز از جمله کسانی است که بررسی کرده است چگونه انتخاب یک زبان توسط گویشوران آن، موجب شکل‌گیری طرز تلقی دیگران درباره آنها شده و این امر بر فرایند تصمیم‌گیری‌ها در چینه دوره‌های اجتماعی، کاربردی و انتقادی تأثیر گذاشته است.

پژوهش‌های زیادی درباره نگرش نسبت به گونه‌های فارسی صورت نگرفته است. بشیرنژاد (۱۳۸۶) چگونگی تغییر و حفظ زبان مازندرانی را با توجه به نگرش گویشوران آن نسبت به این گونه و همچنین گونه معیار بررسی کرده است.

## روش تحقیق

روش پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی است که در جامعه فارسی‌زبانان برخی از شهرهای استان فارس انجام شده است. جامعه نمونه شامل ۴۹۰ گویشور است که در شیوه پیمایشی شرکت کردند، ۲۲۳ نفر از آنها در روش مقایسه صدا و ۱۲۶ نفر نیز در مصاحبه مشارکت نمودند. داده‌ها از شهرهای شیراز، مرودشت، کازرون، فسا، جهرم و چند شهر در اطراف شیراز، به‌طور نیمه تصادفی و بر حسب آمادگی شرکت‌کنندگان گردآوری شدند. شرکت‌کنندگان از اقشار مختلف جامعه، شامل دانش‌آموز، دانشجو، استاد، معلم، کارمند، کاسب، راننده، خانه‌دار و نظایر آن هستند که در مراکز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، کانون زبان، دانشگاه آزاد اسلامی، کتابخانه ملی، پارک، مغازه و ... مورد مطالعه قرار گرفتند.

برای گردآوری داده‌ها از سه شیوه پیمایشی (پرسش‌نامه)، آزمون مقایسه صدا و مصاحبه استفاده شد که به مدت بیش از دو ماه، در مناطق مختلف استان فارس صورت گرفت. مرحله اول گردآوری اطلاعات این پژوهش با شیوه پیمایشی و پرسش‌نامه صورت گرفت. مرحله دوم گردآوری اطلاعات با استفاده از روش مقایسه صدا انجام شد تا نقش نگرش‌های زبانی در شکل‌گیری رفتارهای زبانی (کاربرد گونه‌های زبانی) بررسی شود. قضاوت‌های شنوندگان در مورد دو گونه شیرازی و معیار فارسی از نظر مؤلفه همستگی (احساس تعلق به گونه زبانی، دلنشینی و صمیمانه‌تر بودن گونه زبانی) در مقابل مؤلفه منزلت اجتماعی (اعتبار، قدرت و قاطعیت داشتن گونه زبانی) مورد

1. lectal variations

2. Lambert

3. Montreal

4. matched-guise technique (MGT)

5. Labov

شامل هر شیوه گفتاری است که بطور سنتی «گونه معیار»، «گونه‌های محلی»، «گویش»، «گونه»، «گونه کاربردی»، «گونه اجتماعی»، «شیوه گفتار» و نظایر آن نامیده می‌شود. زبان‌شناسی اجتماعی برای توصیف تنوعات گونه‌ای به گسترش روش‌های کمی و کیفی پرداخته تا همبستگی بین لایه‌های اجتماعی و صورت‌های زبانی را بررسی کند (برتل<sup>۴</sup> ۲۰۱۰: ۲۶۷).

شیوه سخن گفتن فرد، مقوله‌های اجتماعی را که منتسب به گروه معینی هستند، برجسته کرده و مخاطب با شنیدن آن شخصیت خاصی را برای گوینده در ذهن خویش مجسم می‌کند و در واقع دست به قضاوت می‌زند (جایلز<sup>۵</sup> و کاپلند<sup>۶</sup>، ۱۹۹۱: ۲۱-۴۲). نگرش‌ها همواره در مورد اشکال خاص زبانی تأثیرگذارند، چه در سطح کلان اجتماعی که تصویر فرهنگ‌ها و اجتماعات را بر اساس ادراک ترسیم می‌کند و چه در سطح خرد اجتماعی که روابط دوستان و آشنایان را معین می‌کند (جایلز و بیلینگز<sup>۷</sup>، ۲۰۰۴: ۱۹۰). این نگرش‌های زبانی به نظر هاگ<sup>۸</sup> و تری<sup>۹</sup> (۲۰۰۰: ۶۷-۹۵)، در واقع همان توصیفات اغراق‌آمیز از شناخت اجتماعی‌اند که قداست می‌یابند و ساختارهای اجتماعی غیرقابل‌مشاهده‌ای هستند که ساخته و پرورده اجتماعند، از طریق اجتماع یادگیری شده، تغییر می‌کنند و ابراز می‌شوند. به نظر گرت<sup>۱۰</sup> (۲۰۰۷: ۱۱۶)، نگرش بر مبنای سه مؤلفه شناختی<sup>۱۱</sup> (عقاید و کلیشه‌ها)، تأثیری<sup>۱۲</sup> (ارزیابی‌ها) و رفتاری<sup>۱۳</sup> (کاربرد گونه‌های زبانی) بنا شده است. توماس<sup>۱۴</sup> (۱۹۹۱)، به نقل از افخمی، اردکانی، (۱۳۸۷: ۲) معتقد است که نگرش از مفهومی چند بعدی به وجود می‌آید که شامل عناصر شناختی، عاطفی و رفتاری است که با هم همبستگی دارند.

نقش اساسی دیگر یک گونه زبانی این است که مفاهیم اجتماعی- فرهنگی خاصی را که با هویت افراد در هم تنیده است در ذهن برانگیخته می‌کند. گاروین<sup>۱۵</sup> (۱۹۶۴: ۵۲۱-۵۲۶)، چهار نقش وحدت‌دهنده، جداسازنده، اعتباردهنده و

ارزیابی قرار گرفت. شنوندگان با شنیدن صدای گویندگان با گونه شیرازی و معیار، این دو گونه زبانی را مقایسه و درباره آنها دست به قضاوت می‌زنند. برای این منظور دو گوینده حرفه‌ای شیرازی زن و مرد در نظر گرفته شدند و از آنها خواسته شد که متن‌های تهیه شده را به شیوه گفتاری، یک بار با گونه فارسی معیار و بار دیگر با گونه فارسی شیرازی ادا کنند، به طوری که مشخص نباشد که گوینده هر دو گونه معیار و شیرازی یک فرد است. پرسش‌نامه دیگری هم تنظیم شد تا شنوندگان بعد از شنیدن صدای چهار گوینده به آن پاسخ دهند. در مرحله سوم برای ارزیابی میزان آگاهی افراد نسبت به رفتار زبانی خود یا، به تعبیری، کاربرد گونه زبانی که ادعا می‌کنند بکار می‌برند، از روش مصاحبه استفاده شد که با ضبط صدای پاسخ‌گویان و تحلیل صداهای ضبط شده صورت گرفت.

از آزمون‌های دو برای به دست آوردن فراوانی کاربرد گونه‌های زبانی مورد مطالعه به تفکیک بین متغیرهای مستقل استفاده شده است. توزیع یکسان فراوانی‌ها بیانگر ارتباط معناداری بین کاربرد گونه‌های زبانی و متغیرها در شرایط متفاوت است و با بدست آوردن سطح معنی‌داری محاسبه شده است. برای مقایسه میزان کاربرد گونه‌های زبانی مورد مطالعه به تفکیک شهر از آزمون تک بعدی تی استیودنت<sup>۱</sup> استفاده شد و مفروضات آماری بدست آمده در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد بررسی قرار گرفت. تفاوت معنی‌داری بین توزیع مشاهده‌شده و توزیع مورد انتظار با استفاده از آزمون مجذور خی بدست آمد و برای هر شهر مورد مطالعه مقدار خی دو به همراه درجه آزادی و سطح معنی‌داری محاسبه شد.

### چارچوب نظری

نظریه لکتال که در سال‌های اخیر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است از مباحث مهم زبان‌شناسی اجتماعی- شناختی است که به تنوعات گونه‌ای در زبان‌ها می‌پردازد. پس از آن که لنگاکر<sup>۲</sup> (۱۹۹۹) بر لزوم گسترش زبان‌شناسی شناختی به حوزه‌های تعامل گفتمانی و اجتماعی تأکید کرد، محققان بسیاری به تحقیق در این حوزه میان رشته‌ای پرداختند. به نظر کریستیانسن<sup>۳</sup> (۲۰۰۸: ۶۲)، تنوعات گونه‌ای

4. Brethle  
5. Giles  
6. Coupland  
7. Billings  
8. Hogg  
9. Terry  
10. Garrett  
11. cognitive  
12. affective  
13. behavioral  
14. Thomas  
15. Garvin

1. student's t-test  
2. Langacker  
3. Kristiansen

### الف- بررسی نگرش نسبت به تغییرات گونه‌ای

میزان جایگزینی گونه محلی با گونه شیرازی و میزان جایگزینی گونه محلی با گونه معیار و دلایل این جایگزینی‌ها بر حسب سن، جنسیت و تحصیلات و به تفکیک شهر محل سکونت بررسی شده است.

#### • سن

در جدول شماره (۱) حجم نمونه مورد مطالعه به تفکیک گروه سنی و شهر محل سکونت نشان داده شده است.

جدول ۱. حجم نمونه مورد بررسی به تفکیک سن و شهر محل سکونت

شهر	گروه‌های سنی	
	۱۵ تا ۳۰ سال	۳۱ سال به بالا
شیراز	۴۴	۵۶/۸
مرودشت	۸۳	۱۰/۸
کازرون	۵۶	۱۵/۲
فسا	۵۸	۱۰/۸
چهرم	۸۶	۱۵/۷
سایر شهرها	۲۷	۵۶/۴
مجموع	۳۵۴	۲۷/۷

در این پژوهش، گزینه‌های انتخاب شده با بالاترین درصد که معنی‌دار هستند به ترتیب زیر است: برای تغییر گونه محلی به فارسی شیرازی، در گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال، گزینه «متوسط» با ۷۱/۲ درصد و در گروه سنی ۳۰ سال به بالا، گزینه «خیلی زیاد» با ۳۳/۳ درصد انتخاب شده‌اند. همچنین، برای تغییر گونه محلی به گونه معیار، در گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال، گزینه «خیلی زیاد» با ۸۲/۴ درصد و در گروه سنی ۳۰ سال به بالا، گزینه «خیلی کم» با ۳۳/۳ درصد انتخاب شده است. اگر جایگزینی گونه محلی با گونه شیرازی اتفاق بیفتد، بین دلایل مورد بررسی، بیشترین گزینه‌های انتخاب شده که معنی‌دار هستند به ترتیب زیرند: ۸۰/۵ درصد در گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال معتقدند که «گونه شیرازی راس‌تر از گونه محلی‌شان است»، در حالی که برای ۴۷ درصد از گروه سنی ۳۰ سال به بالا، «عدم احساس برتری مخاطب نسبت به آنها» اهمیت دارد. اما اگر جایگزینی گونه محلی با گونه معیار اتفاق بیفتد، برای ۸۳/۷ درصد از گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال به دلیل «پرهیز از نظرات منفی مخاطبان» است و در گروه سنی ۳۰ سال به بالا با ۳۱/۲ درصد، «گونه معیار اعتبار دارد».

مرجعیت گونه معیار را به ایجاد سه مقوله وفاداری<sup>۱</sup>، غرور و مباحثات<sup>۲</sup> و آگاهی از هنجارها در یک جامعه زبانی مربوط می‌داند. غرور و مباحثات با نقش اعتباردهنده گونه زبانی منسوب است که برای گویندگان خود اعتبار اجتماعی کسب می‌کند. این امر «وفاداری» (فیشمن<sup>۳</sup>، ۱۹۷۲) و «مباحثات» (مدرسی، ۱۳۸۷) گویشوران را نسبت به گونه محلی خود به دنبال دارد که باعث حفظ آن گونه معین می‌شود.

در پژوهش حاضر، بر اساس تحقیقات صورت گرفته در جهان، نگرش به صورت پیوستاری در نظر گرفته شده است که مؤلفه همبستگی اجتماعی در یک سوی پیوستار و مؤلفه منزلت و جایگاه اجتماعی در سوی دیگر آن قرار دارند. می‌خواهیم بدانیم که کاربرد هر یک از گونه‌های زبانی مورد مطالعه چگونه است و چرا نگرش‌های زبانی را به سمت هر یک از دو قطب پیوستار سوق می‌دهد.

### تحلیل داده‌ها

در این پژوهش با توجه به نظر ساچدو<sup>۴</sup> و بوریس<sup>۵</sup> (۱۹۹۰: ۲۱۶)، که زبان به عنوان یک متغیر وابسته هویت‌های اجتماعی را منعکس می‌کند، گونه‌های محلی شهرهای مورد مطالعه، فارسی شیرازی و فارسی معیار به عنوان متغیرهای وابسته در نظر گرفته شده‌اند. همچنین در این پژوهش، شهر محل سکونت، سن، جنسیت و تحصیلات در موقعیت‌ها و حوزه‌های مختلف اجتماعی، به عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شده و بررسی شده‌اند.

### بررسی نگرش شرکت‌کنندگان به گونه‌های زبانی

#### مورد مطالعه به شیوه پیمایشی

سؤالات مربوط به نگرش‌های زبانی گویندگان در راستای یک پیوستار نگرشی است تا میزان اعتبار اجتماعی گونه زبانی، غرور و مباحثات گویشوران، قدرت گونه زبانی، صمیمیت گونه زبانی، راحتی در انتقال پیام، دلنشینی گونه زبانی و احساس هویت واقعی به گونه زبانی، بر حسب متغیرهای سن، جنسیت و تحصیلات و به تفکیک شهر مورد مطالعه، با استفاده از آزمون‌های آماری ارزیابی شوند.

1. loyalty  
2. pride  
3. Fishman  
4. Sachdev  
5. Bourhis

• جنسیت

متغیر مستقل دیگری که در این پژوهش به بررسی آن پرداخته شد، جنسیت است که در جدول شماره (۲) به تفکیک شهر نشان داده شده است.

جدول ۲. حجم نمونه مورد بررسی به تفکیک جنسیت و شهر سکونت

جنسیت	زن		مرد	
	شهر	فراوانی	درصد	فراوانی
شیراز	۴۹	۴۸/۰	۵۳	۵۲/۰
مرودشت	۴۸	۵۱/۶	۴۵	۴۸/۴
کازرون	۳۰	۴۵/۵	۳۶	۵۴/۵
فسا	۳۱	۴۷/۷	۳۴	۵۲/۳
چهرم	۶۱	۵۹/۸	۴۱	۴۰/۲
سایر شهرها	۳۹	۶۲/۹	۲۳	۳۷/۱
مجموع	۲۵۸	۵۲/۷	۲۳۲	۴۷/۳

در این پژوهش است و چنان که در جدول شماره (۳) دیده می‌شود، شرکت‌کنندگان به دو گروه اصلی دیپلم به پایین (دیپلم و پایین تر از دیپلم) و بالاتر از دیپلم (کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترا و ...) تقسیم شده‌اند.

جدول ۳. حجم نمونه مورد بررسی به تفکیک تحصیلات و شهر محل سکونت

گروه تحصیلی	دیپلم به پایین		بالاتر از دیپلم	
	شهر	فراوانی	درصد	فراوانی
شیراز	۳۶	۳۵/۳	۶۶	۶۴/۷
مرودشت	۶۱	۶۵/۶	۳۲	۳۴/۵
کازرون	۲۱	۳۱/۸	۴۵	۶۸/۱
فسا	۵۳	۸۱/۵	۱۲	۱۸/۴
چهرم	۷۰	۶۸/۷	۳۲	۳۱/۴
سایر شهرها	۴۵	۷۲/۶	۱۷	۲۷/۵
مجموع	۲۸۶	۵۸/۴	۲۰۴	۴۱/۷

از مجموع ۴۹۰ آزمودنی، ۲۵۸ نفر یا ۵۲/۷ درصد زن و ۲۳۲ نفر یا ۴۷/۳ درصد مرد در این پژوهش شرکت داشته‌اند که بیشترین گزینه‌های انتخاب شده توسط آنان که دارای سطح معنی‌داری هستند، به قرار زیر است: برای تغییر گونه محلی به گونه شیرازی، ۶۰/۹ درصد از زنان، با انتخاب گزینه «بسیار کم» تمایل کمی به تغییر گونه محلی به گونه شیرازی دارند، در صورتی که ۷۷/۸ درصد از مردان گزینه «خیلی زیاد» را انتخاب کرده‌اند. برای تغییر گونه محلی به گونه معیار، ۶۵/۹ درصد از زنان گزینه «زیاد» و ۶۰/۲ درصد از مردان گزینه «اصلاً» را برگزیده‌اند. اگر جایگزینی گونه محلی با گونه شیرازی اتفاق بیفتد، بین دلایل مورد بررسی، بیشترین گزینه‌های انتخاب شده که معنی‌دار هستند به ترتیب زیرند: ۵۸/۸ درصد از پاسخ‌گویان زن گزینه «عدم ایجاد حس برتری در مخاطب» را برگزیده‌اند، در صورتی که به نظر ۵۱/۲ درصد از پاسخ‌گویان مرد «گونه شیرازی رساتر از گونه خودشان است». از سوی دیگر، اگر جایگزینی گونه محلی با گونه معیار اتفاق بیفتد، ۶۵/۱ درصد از زنان نسبت به «نظرات منفی مخاطبان» نگرانند، و به نظر ۵۵/۳ درصد از مردان «گونه معیار اعتبار دارد».

• تحصیلات

تحصیلات یکی دیگر از متغیرهای مستقل مورد مطالعه

در پژوهش حاضر از مجموع شرکت‌کنندگان، تحصیلات ۲۸۶ نفر یعنی ۵۸/۴ درصد آنها از دیپلم به پایین و ۲۰۴ نفر یا ۴۱/۷ درصد آنها بالاتر از دیپلم است. بیشترین گزینه‌های انتخاب شده به تفکیک سطح تحصیلات که دارای سطح معنی‌داری هستند به ترتیب زیر است: پاسخ‌گویان در گروه تحصیلی بالاتر از دیپلم، در مورد تغییر گونه محلی به گونه شیرازی نظر واحدی نداشتند، ۴۵/۱ درصد از آنها گزینه «زیاد» و ۴۴/۸ درصد گزینه «خیلی کم» را برگزیده‌اند، در صورتی که ۸۰/۵ درصد از افراد در گروه تحصیلی دیپلم به پایین گزینه «خیلی زیاد» را انتخاب کرده‌اند. از سوی دیگر، ۷۰/۴ درصد از افراد دیپلم به پایین با انتخاب گزینه «اصلاً» تمایلی به تغییر گونه محلی خود به گونه معیار ندارند، در صورتی که ۵۲/۴ درصد از افراد دیپلم به بالا با انتخاب گزینه «زیاد»، تمایل زیادی به تغییر به گونه معیار نشان می‌دهند. حال اگر جایگزینی گونه محلی با گونه شیرازی اتفاق بیفتد، بین دلایل مورد بررسی، بیشترین گزینه‌ها که معنی‌دار هستند به ترتیب زیرند: برای ۸۲/۹ درصد از شرکت‌کنندگان دیپلم به پایین «گونه شیرازی از گونه محلی خودشان رساتر است» و ۸۲/۴ درصد از آنها نیز می‌خواهند از «حس برتری مخاطب نسبت به خودشان» پرهیز کنند. در حالی که برای ۴۳/۷ درصد از آزمودنی‌های بالاتر از دیپلم، این «جایگزینی احتمالی به طور ناخودآگاه اتفاق می‌افتد» و برای ۴۳/۶ درصد آنها نیز به دلیل «انطباق با مخاطب» است. از سوی

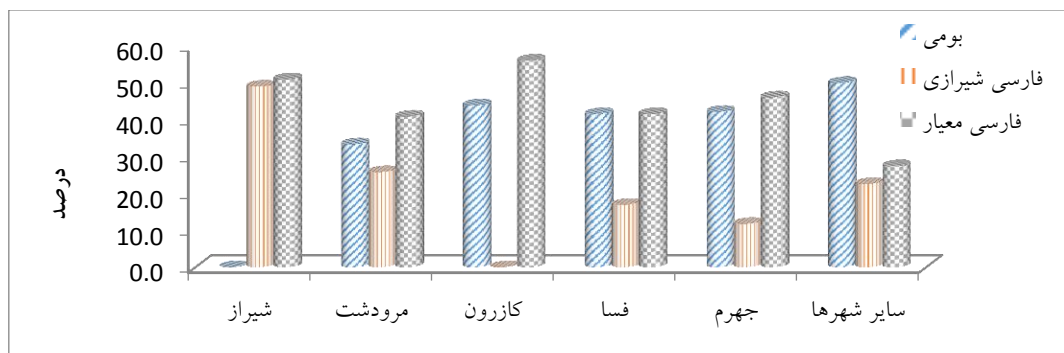
درصد از آنها گونه محلی خود را مایه مباهات می‌دانند و ۲۲/۷ درصد هم این احساس را به گونه شیرازی ابراز می‌دارند. در شهر شیراز، احساس مباهات گویشوران شیرازی نسبت به دو گونه معیار و شیرازی (گونه محلی شهر شیراز) با هم تلاقی کرده‌اند. اما در کازرون احساس به دو گونه معیار و محلی (گونه کازرونی) بیشترین فاصله را نسبت به یکدیگر دارند. در دو شهر فسا و جهرم نیز احساس غرور و مباهات نسبت به دو گونه معیار و محلی بسیار نزدیک است. گویشوران در شهرهای اطراف شیراز احساس غرور و مباهات را به میزان بالایی نسبت به گونه محلی خود ابراز می‌دارند و پس از آن با فاصله نسبتاً قابل توجهی گونه معیار و بعد از آن هم گونه شیرازی قرار گرفته است.

دیگر، اگر گونه معیار جایگزین گونه محلی شود، برای ۶۱/۷ درصد از پاسخ‌گویان دیپلم به پایین «گونه معیار اعتبار دارد»، در صورتی که ۴۴/۷ درصد از شرکت‌کنندگان بالاتر از دیپلم «گونه معیار را بیشتر از گونه زبانی خود دوست دارند» و ۴۴/۲ درصد از آنها هم «نگران نظرات منفی مخاطبان خود هستند».

### ب- بررسی مؤلفه‌های نگرشی به گونه‌های زبانی مورد مطالعه به شیوه پیمایشی

#### • غرور و مباهات

نتایج به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه نشان می‌دهند که ۴۴/۵ درصد از شرکت‌کنندگان نسبت به گونه فارسی معیار احساس غرور و مباهات می‌کنند (نمودار شماره ۱)، در حالی که ۳۲/۹

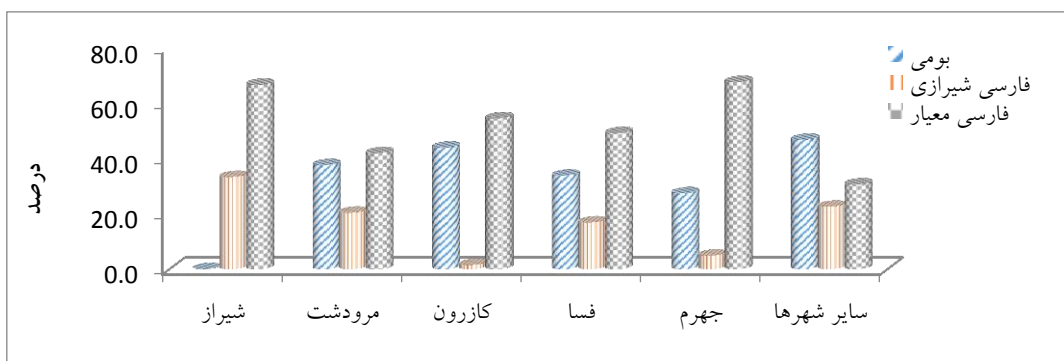


نمودار ۱. احساس غرور و مباهات پاسخ‌گویان به تفکیک گونه زبانی و شهر محل سکونت

شیرازی نسبت می‌دهند. نمودار شماره (۲) نشان می‌دهد که احساس قدرت در همه شهرها به استثناء شهرهای اطراف شیراز به گونه معیار مربوط است. گویشوران شیرازی و جهرمی، بیش از گویشوران شهرهای دیگر، احساس قدرت را با گونه معیار عجین می‌دانند، این میزان در مورد گویشوران فسایی و کازرونی و مرودشتی کاهش می‌یابد.

#### • قدرت

طبق نتایج به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه، ۲۶۳ نفر یا ۵۳/۷ درصد از شرکت‌کنندگان معتقدند که گونه معیار احساس قدرت را القا می‌کند، ۱۴۲ نفر یا ۲۹/۲ درصد احساس قدرت را مربوط به گونه محلی خود می‌دانند و ۸۴ نفر یا ۱۷/۱ درصد نیز احساس قدرت را به گونه فارسی

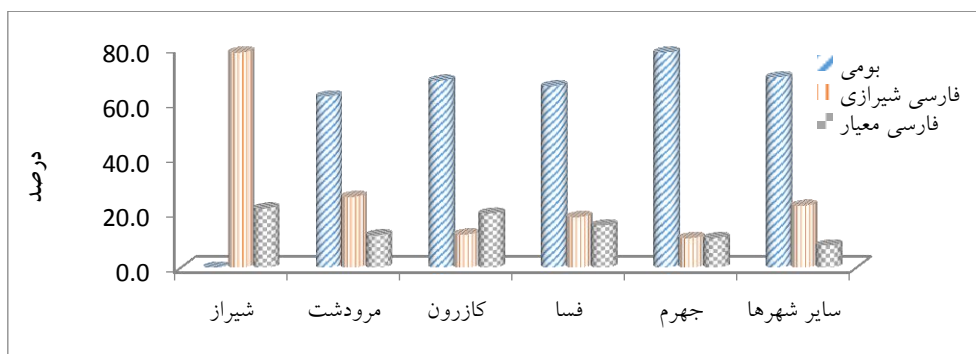


نمودار ۲. احساس قدرت گونه زبانی به تفکیک شهر محل سکونت

• **صمیمیت**

شیرازی مربوط می‌دانند و ۷۲ نفر یا ۱۴/۷ درصد هم این احساس صمیمیت را به گونه معیار نسبت می‌دهند. در فسا، مرودشت و سایر شهرها بعد از گونه محلی، گونه شیرازی قرار می‌گیرد، در چهارم دو گونه شیرازی و معیار به یک میزان، بعد از گونه محلی، صمیمیت را نشان می‌دهند و در کازرون از نظر گویشوران، گونه معیار بعد از گونه محلی نشان‌دهنده صمیمیت و دوستی است.

نمودار شماره (۳) نشان می‌دهد که گونه‌های محلی در شهرهای مورد بررسی و گونه شیرازی هم به عنوان گونه محلی شهر شیراز احساس صمیمیت را به خود اختصاص داده‌اند. از مجموع پاسخ‌گویان به پرسش‌نامه در این پژوهش، ۲۶۹ نفر یا ۵۴/۹ درصد از آنها معتقدند که گونه محلی خودشان احساس صمیمیت و دوستی را به شنونده القا می‌کند. ۱۴۹ نفر یا ۳۰/۴ درصد این احساس را به گونه

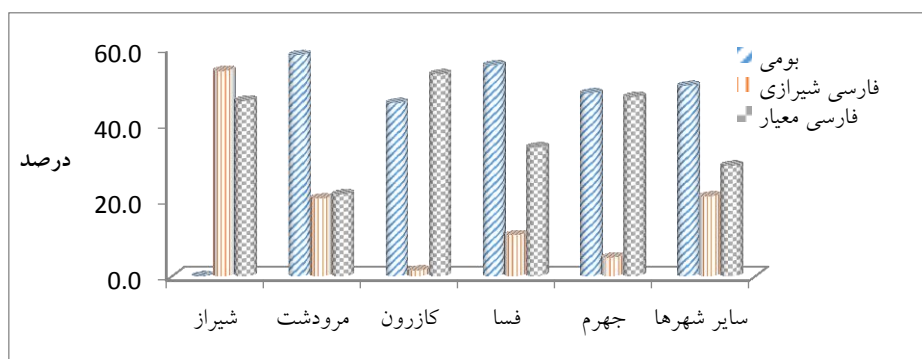


نمودار ۳. احساس صمیمیت گونه زبانی به تفکیک شهر محل سکونت

می‌دهند. در شیراز گونه شیرازی و معیار فاصله چندانی از هم ندارند. در مرودشت گونه محلی با فاصله زیاد از دو گونه معیار و شیرازی پیشی گرفته است. در کازرون گونه معیار با اختلاف کمی از گونه محلی پیش افتاده است. در جهرم گونه محلی، با اختلاف بسیار کمی با گونه معیار، برای انتقال پیام انتخاب شده است.

• **راحتی در انتقال پیام**

نتایج (نمودار شماره ۴) نشان می‌دهند که ۲۰۰ نفر یا ۴۰/۸ درصد از افراد معتقدند که برای انتقال پیام با گونه محلی خود احساس راحتی می‌کنند، ۱۹۰ نفر یا ۳۸/۸ درصد این احساس را به گونه فارسی معیار مربوط می‌دانند و ۱۰۰ نفر یا ۲۰/۴ درصد هم این احساس را به گونه شیرازی نسبت



نمودار ۴. احساس راحتی در انتقال پیام به تفکیک گونه زبانی و شهر محل سکونت

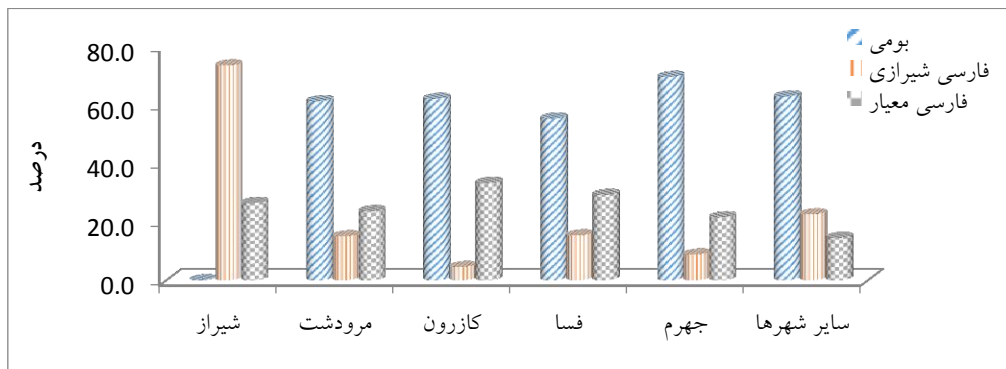
۱۲۵ نفر یا ۲۵/۵ درصد از افراد نسبت به گونه فارسی شیرازی این احساس را دارند و ۱۲۱ نفر یا ۲۴/۷ درصد این احساس را به گونه فارسی معیار دارند (نمودار شماره ۵).

• **احساس تعلق به گونه زبانی**

نتایج نشان می‌دهند که ۲۴۴ نفر یا ۴۹/۸ درصد از شرکت‌کنندگان به گونه محلی خود احساس تعلق می‌کنند،

در شهر کازرون کمتر از شهرهای دیگر به گونه شیرازی احساس تعلق وجود دارد.

شرکت‌کنندگان در شهر شیراز به گونه شیرازی و در شهرهای دیگر به گونه محلی خود احساس تعلق بسیار دارند. همچنین،

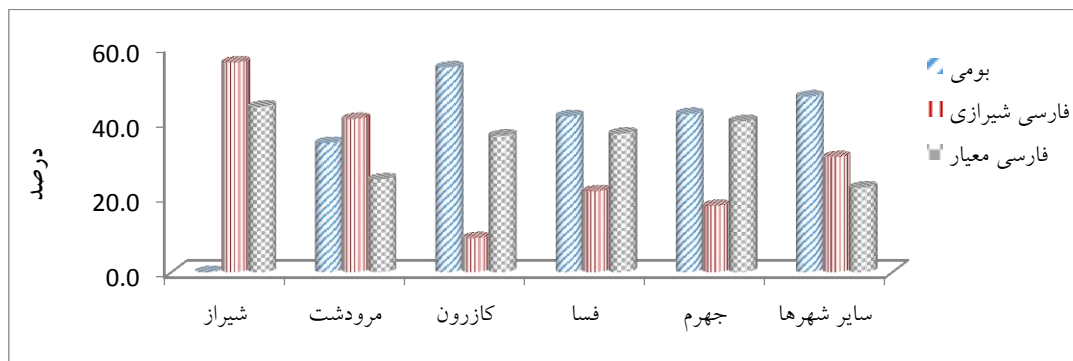


نمودار ۵. احساس تعلق به گونه زبانی به تفکیک شهر محل سکونت

مرودشت گونه‌های شیرازی و محلی به ترتیب و با اختلاف ناچیزی به دنبال هم قرار دارند. در جهرم و فسا اما گونه‌های محلی و معیار، به ترتیب و با تفاوت کمی، دلنشین‌تر و زیباتر محسوب می‌شوند. غیر از شهر مرودشت و سایر شهرها که به شیراز رفت و آمد مستمری دارند، از نظر گویشوران شهرهای دیگر، بعد از گونه محلی خود، گونه معیار دلنشین‌تر و زیباتر تلقی می‌گردد.

#### • دلنشینی

نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهند که ۱۷۱ نفر یا ۳۴/۹ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند که گونه فارسی معیار دلنشین‌تر و زیباتر است، ۱۶۷ نفر یا ۳۴/۱ درصد از افراد این احساس را به گونه محلی خود دارند و ۱۵۲ نفر یا ۳۱ درصد از آزمودنی‌ها هم گونه فارسی شیرازی را زیباتر و دلنشین‌تر می‌دانند. در نمودار شماره (۶) دیده می‌شود که احساس دلنشین‌تر بودن گونه زبانی در شیراز گونه شیرازی و در



نمودار ۶. احساس دلنشینی گونه زبانی به تفکیک شهر محل سکونت

نفر یا ۲۲ درصد افراد هم نسبت به گونه فارسی معیار احساس هویت واقعی دارند. در مرودشت و سایر شهرها احساس هویت مربوط به گونه‌های معیار و شیرازی با هم تلاقی کرده‌اند. اما در شهر کازرون این احساس نسبت به گونه شیرازی نزدیک صفر است.

#### • هویت واقعی

نتایج در نمودار شماره (۷) نشان می‌دهند که ۲۶۹ نفر یا ۵۴/۹ درصد از شرکت‌کنندگان احساس هویت واقعی را به گونه محلی خود ابراز می‌کنند، ۱۱۳ نفر یا ۲۳/۱ درصد از پاسخ‌گویان این احساس را به گونه فارسی شیرازی و ۱۰۸





نمودار ۷. احساس هویت واقعی به گونه زبانی به تفکیک شهر محل سکونت

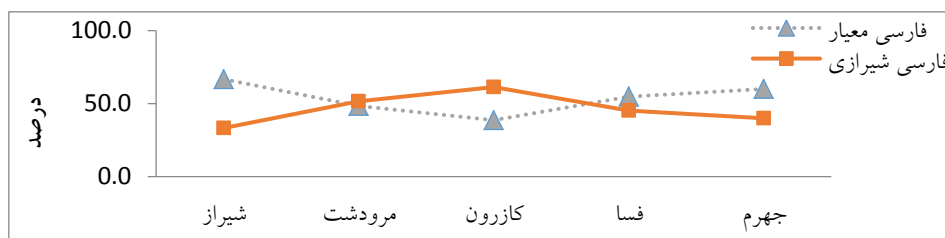
۰/۰۰۱ است. بر اساس نتایج به دست آمده، در شیراز ۶۶/۷ درصد، در فسا ۵۴/۷ درصد و در جهرم ۶۰ درصد از شرکت کنندگان معتقدند که فارسی معیار دلنشین تر است. اما در مرودشت ۵۱/۶ درصد و در کازرون ۶۱/۴ درصد از گویشوران اعتقاد دارند که گونه شیرازی دلنشین تر است. این در حالی است که در شیوه پیمایشی بیش از نیمی از گویشوران شیرازی معتقدند که گونه شیرازی دلنشین تر است و فقط ۹/۱ گویشوران کازرونی معتقدند که گونه شیرازی دلنشین تر است. چنان که در نمودار شماره (۸) مشاهده می شود با شنیدن صدای گویندگان، فراوانی احساس دلنشینی نسبت به گونه شیرازی در شیراز کاهش و در کازرون افزایش چشمگیری داشته است. همچنین، نتایج آزمون تی نشان می دهد که در شهرهای مورد بررسی بین توزیع مشاهده شده و مورد انتظار تفاوت معنی داری بین دو گونه شیرازی و معیار وجود ندارد.

### بررسی مؤلفه های نگرشی با روش ام جی تی

دومین شیوه ای که در این پژوهش برای ارزیابی مؤلفه های نگرشی گویشوران مورد استفاده قرار گرفت، فن مقایسه صدا یا ام جی تی است که چگونگی انجام آن در بخش روش تحقیق توضیح داده شد. ویژگی های مورد مطالعه مشابه برخی از ویژگی هایی هستند که در شیوه پیمایشی مورد بررسی قرار گرفتند، با این تفاوت که در این روش با حذف گونه محلی، تنها دو گونه زبانی شیرازی و معیار مورد ارزیابی قرار گرفته اند. این آزمون توسط ۲۲۳ نفر شرکت کننده که نقش قاضی - شنونده را بازی می کنند، در دو گروه سنی ۱۵ تا ۳۰ سال و ۳۰ سال به بالا، دو گروه جنسیتی زن و مرد و دو گروه تحصیلی دیپلم به پایین و بالاتر از دیپلم انجام شده است.

#### • دلنشینی

بر اساس آزمون خی دو، سطح معنی داری برای گونه معیار و گونه شیرازی با توجه به دلنشینی گونه زبانی برابر با



نمودار ۸. دلنشینی گونه زبانی به شیوه ام جی تی به تفکیک شهر محل سکونت

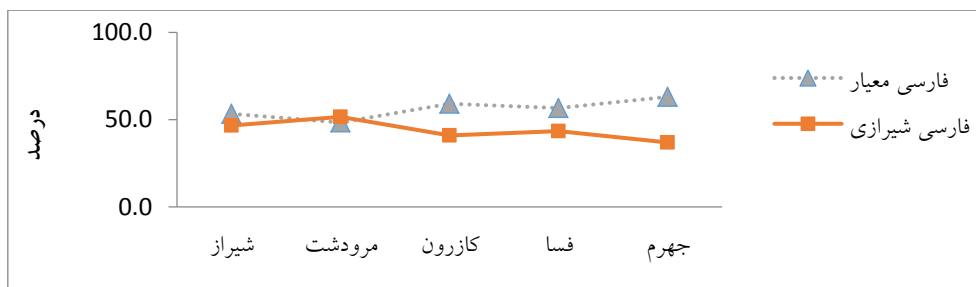
شرکت کنندگان، در کازرون ۵۹/۱ درصد از آنها، در فسا ۵۶/۶ درصد و در جهرم نیز ۶۳/۱ درصد از افراد معتقدند که با فارسی معیار احساس همبستگی می کنند. اما در مرودشت

#### • همبستگی

برای احساس همبستگی، پاسخها بر حسب سن، جنسیت و تحصیلات بررسی شدند. در شیراز ۵۳/۳ درصد از

گونه معیار احساس همبستگی بیشتری ابراز می‌دارند. همچنین، نتایج آزمون تی حاکی از آن است که بین توزیع مشاهده شده و توزیع مورد انتظار فقط برای شهر چهارم سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده و بیانگر این است که در این شهر همبستگی با گونه معیار بیش از همبستگی با گونه شیرازی است.

۵۱/۶ درصد از شرکت‌کنندگان با گونه شیرازی احساس همبستگی دارند. در نمودار شماره (۹)، در رابطه با احساس همبستگی با گونه زبانی که می‌توان آن را احساس تعلق به گونه زبانی نیز تعبیر کرد، خط مربوط به گونه معیار در همه شهرها به جز در مرودشت بالاتر قرار دارد. حتی شنونده-قاضی‌های شیرازی نیز بعد از شنیدن صدای گویندگان، با

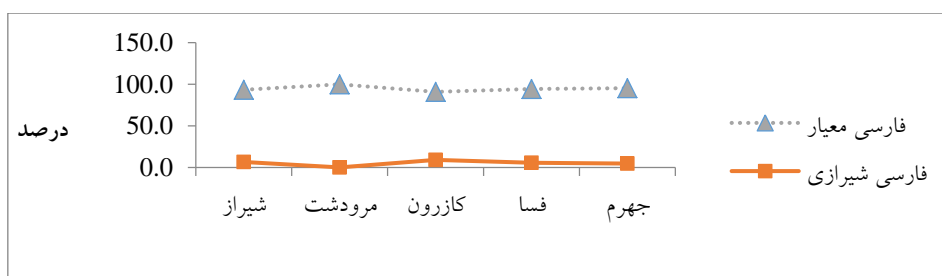


نمودار ۹. همبستگی با گونه زبانی به شیوه آم‌جی تی به تفکیک شهر محل سکونت

می‌دهد که در مورد قاطعیت گونه زبانی، گونه معیار بالاترین میزان و گونه شیرازی پایین‌ترین درصد را در داوری‌ها دارند. حتی گویشوران مرودشتی هم گونه معیار را قاطع می‌دانند. نتایج آزمون تی نیز نشان‌دهنده تفاوت معنی‌داری بین توزیع مشاهده شده و توزیع مورد انتظار بین دو گونه زبانی در همه شهرها است که از قاطعیت بالای گونه معیار از نظر گویشوران استان فارس حکایت دارد.

#### • قاطعیت

بر اساس نتایج به دست آمده، در شیراز ۹۳/۳ درصد، در مرودشت ۱۰۰ درصد، در کازرون ۹۰/۹ درصد، در فسا ۹۴/۳ درصد و در چهرم ۹۵/۴ درصد از گویشوران عقیده دارند که گونه معیار دارای قاطعیت است. نتایج سطح معنی‌داری حاکی از آن است که فقط سطح معنی‌داری گونه معیار کمتر از ۰/۰۵ و برابر با ۰/۰۰۱ است. نمودار شماره (۱۰) نشان

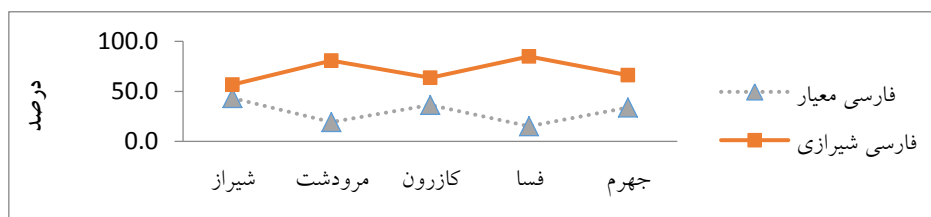


نمودار ۱۰. قاطعیت گونه زبانی به شیوه آم‌جی تی به تفکیک شهر محل سکونت

را به عنوان گونه‌ای که صمیمانه‌تر است، قضاوت کرده‌اند. نتایج آزمون تی نشان می‌دهد که در دو شهر شیراز و کازرون بین توزیع مشاهده شده و توزیع مورد انتظار تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. اما در شهرهای مرودشت، فسا و چهرم تفاوت بین این دو توزیع معنی‌دار است. گویشوران در این سه شهر گونه شیرازی را صمیمانه‌تر از گونه معیار می‌دانند.

#### • صمیمانه‌تر بودن

در شیراز ۵۶/۷ درصد از شنونده-قاضی‌ها، در مرودشت ۸۰/۶ درصد از آنها، در کازرون ۶۳/۶ درصد، در فسا ۸۴/۹ درصد و در چهرم هم ۶۶/۲ درصد از شرکت‌کنندگان معتقدند که گونه شیرازی با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ صمیمانه‌تر از گونه معیار با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۵ است (نمودار شماره (۱۱)). البته گویشوران شیرازی بیش از دیگر شهرها گونه معیار

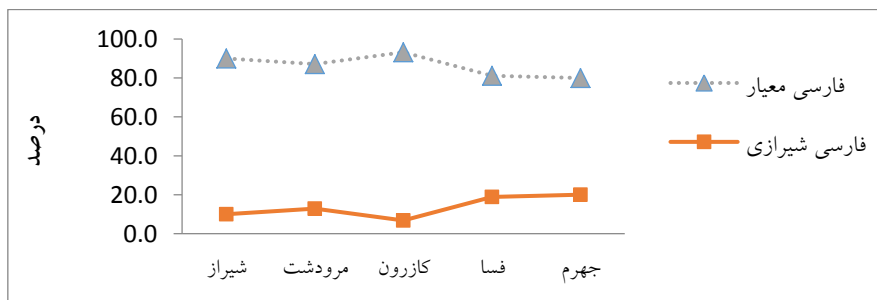


نمودار ۱۱. صمیمانه‌تر بودن گونه زبانی به شیوه ام‌جی‌تی به تفکیک شهر محل سکونت

شیراز کمترین اعتبار را برای گونه شیرازی قائل شده‌اند. اما در شهرهای فسا و چهرم اعتبار بیشتری به گونه شیرازی داده‌اند. نتایج آزمون تی تفاوت معنی‌داری را بین توزیع مشاهده شده و توزیع مورد انتظار در شهرهای مورد بررسی نشان می‌دهد، بنابراین، از نظر پاسخ‌گویان، گونه معیار با اختلاف زیادی نقش اعتباربخشی به گوینده را بر عهده دارد.

#### • اعتباربخشی

در شهر شیراز ۹۰ درصد از شرکت‌کنندگان، در مرودشت ۸۷/۱ درصد، در کازرون ۹۳/۲ درصد، در فسا ۸۱/۱ درصد و در چهرم ۸۰ درصد از آنها معتقدند که فارسی معیار با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ گونه معتبری است و به گوینده‌اش اعتبار می‌بخشد. شنونده- قاضی‌های شهر کازرون و پس از آن



نمودار ۱۲. اعتباربخشی گونه زبانی به گوینده به شیوه ام‌جی‌تی به تفکیک شهر محل سکونت

جدول ۴. درصد آگاهی از کاربرد صحیح گونه زبانی

شهر	شیراز	مرودشت	کازرون	فسا	چهرم
میزان آگاهی نادرست	٪۷۵	٪۴۷/۴	٪۳۶/۴	٪۶۸	٪۳۵/۷
تا حدی نادرست	٪۸/۳	٪۳۱/۶	٪۵۱/۵	٪۱۶	٪۳۲/۱
درست	٪۱۶/۷	٪۲۱/۱	٪۱۲/۱	٪۱۶	٪۳۲/۱

#### بحث و نتیجه‌گیری

چنان که ملاحظه شد، دو ویژگی قاطعیت (با سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ برای گونه معیار) و اعتبار داشتن گونه زبانی (با سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ برای هر دو گونه زبانی) که بیانگر مؤلفه جایگاه اجتماعی هستند، در تمامی شهرها با اکثریت قاطع به گونه معیار اختصاص دارد. در شهر مرودشت

#### بررسی آگاهی گویشوران از طریق مصاحبه

سومین روش پژوهش مصاحبه بود و هدف از انجام آن به دست آوردن گفتاری طبیعی از گویشورانی بود که در شیوه ام‌جی‌تی نیز شرکت کرده بودند، تا مشخص شود نگرش‌ها و رفتارهای زبانی (کاربرد گونه‌های زبانی) پاسخ‌گویان تا چه میزان بر هم منطبقند و دیگر اینکه، افراد در انتخاب رفتارهای زبانی‌شان تا چه میزان از آگاهی برخوردارند؟ نتایج بررسی‌ها حاکی از آن است که شرکت‌کنندگان شیرازی با ۷۵ درصد بالاترین میزان پاسخ‌های نادرست را در مورد کاربرد صحیح گونه زبانی بدست داده‌اند. در حالی که مصاحبه‌شوندگان چهرمی با ۳۲/۱ درصد دارای بالاترین میزان پاسخ‌های درست هستند. کازرونی‌ها با ۵۱/۵ درصد بین این دو رویکرد قرار دارند. نتایج به‌دست‌آمده از روش مصاحبه در جدول شماره (۴) ملاحظه می‌شود:

گونه زبانی است که بیانگر رابطه پیچیده بین گونه زبانی و نگرش‌های زبانی است و تحت تأثیر عوامل موقعیتی و اجتماعی قرار دارد. بر اساس نظر محققانی مانند چشایر<sup>۱</sup> (۱۹۸۲)، چیمبرز<sup>۲</sup> (۲۰۰۳)، جایلز و بیلینگز (۲۰۰۴) و بسیاری دیگر، مطالعات نگرش زبانی بیانگر این واقعیتند که زبان‌های اکثریت و گویشوران‌شان از لحاظ موقعیت، قدرت، ذکاوت، تحصیلات و موفقیت به سمت مثبت گرایش دارند، درحالی‌که گویشوران زبان اقلیت، آشکارا به مقوله معنایی همبستگی پاسخ مثبت می‌دهند.

۷۲/۵ درصد از شرکت‌کنندگان شیرازی با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱، هویت واقعی خود را در گونه شیرازی می‌بینند. بر اساس تعریفی از ادواردز<sup>۳</sup> (۲۰۰۹: ۱۹) که هویت همان شخصیت است و بر همانندی فرد در هر موقعیت و در هر زمان دلالت دارد، فرد شیرازی شخصیت خود را در گونه شیرازی می‌بیند و با این گونه زبانی خودش است و شخص دیگری نیست. به همین دلیل ۷۳/۵ درصد از شیرازی‌ها با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ به این گونه زبانی احساس تعلق دارند و ۵۳/۹ درصد از آنها هم با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ معتقدند که با این گونه زبانی راحت‌تر پیام خود را بیان و منتقل می‌کنند. بدین ترتیب، نقش نمادین هویت گروهی رقم می‌خورد که از اعتبار پنهان (لباو، ۱۹۶۶) برخوردار است.

شرکت‌کنندگان شیرازی، دلنشینی گونه زبانی را نیز به گونه شیرازی مربوط می‌کنند. لدگارد<sup>۴</sup> (۲۰۰۳: ۲۳۰) معتقد است، رفتار اجتماعی- زبانی ممکن است در مواردی بر نگرش‌های زبانی منطبق نباشد، بلکه با آن در تقابل باشد. بنابراین، نگرش زبانی می‌تواند رفتار را توضیح دهد ولی نمی‌تواند آن را پیش‌بینی کند؛ یعنی می‌توان نسبت به یک گونه خاص زبانی نگرش زبانی مثبت داشت بدون اینکه با رفتار زبانی آشکاری بیان شود. گویشوران شیرازی هم مانند گویشوران گونه‌های محلی، نسبت به گونه محلی خود همبستگی مثبت نشان می‌دهند. در حقیقت، گوینده با کاربرد ویژگی‌های آوایی و گونه زبانی معین، هویت خود را به نمایش می‌گذارد (دایر<sup>۵</sup>، ۲۰۰۷: ۱۰۱). به تعبیری دیگر، هویت شخص از طریق زبانی که به کار می‌برد ارزیابی می‌شود.

مؤلفه‌های همبستگی (با سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ برای هر دو گونه معیار و شیرازی)، به گونه شیرازی نسبت داده شده است. این شهر در مقایسه با سه شهر دیگر به شیراز نزدیک‌تر است و بسیاری در مرودشت کار می‌کنند و در شیراز زندگی می‌کنند، یا برعکس؛ به همین دلیل، احساس همبستگی بیشتری با شیراز و گونه شیرازی دارند. در شهر کازرون فقط دو ویژگی و در دو شهر فسا و جهرم تنها یک ویژگی و آن هم صمیمانه‌تر بودن به شیرازی اختصاص یافته درحالی‌که، بقیه ویژگی‌های مؤلفه همبستگی به لهجه معیار منسوب شده است. در پژوهش‌های نگرش زبانی و رفتار زبانی، متغیرهای اجتماعی و موقعیت اجتماعی- اقتصادی نقش مهمی را ایفا می‌کنند.

از نظر متغیرهای سن، جنسیت و تحصیلات نیز، تنها صمیمانه‌تر بودن گونه زبانی به گونه شیرازی نسبت داده شده است و بقیه ویژگی‌ها به گونه معیار تعلق دارند. حتی برای گویشوران شیرازی نیز تنها یک ویژگی و آن هم صمیمانه‌تر بودن با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱، به گونه شیرازی اختصاص پیدا کرده است.

اما نتایج به‌دست‌آمده از نگرش‌های زبانی که شامل دو مؤلفه همبستگی (شامل دلنشینی گونه زبانی، احساس تعلق به گونه زبانی و صمیمانه‌تر بودن گونه زبانی)، در مقابل منزلت و موقعیت اجتماعی (شامل قاطعیت و قدرت داشتن و دارای اعتبار بودن گونه زبانی) است، برای دو آزمون پیمایشی و ام‌جی‌تی، تا حدودی متفاوت است. شیرازی‌ها احساس قدرت داشتن گونه زبانی (با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱) را به میزان بالایی به گونه معیار نسبت می‌دهند اما در مورد احساس غرور و مباحثات به گونه زبانی (با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱)، اختلاف نسبتاً کمی بین دو گونه زبانی وجود دارد. همان‌طور که گاروین (۱۹۶۴: ۵۲۱-۵۲۶) عقیده دارد، غرور و مباحثات با نقش اعتباردهنده گونه زبان ارتباط دارد و برای گویندگان خود اعتبار اجتماعی کسب می‌کند، شرکت‌کنندگان شیرازی این کسب اعتبار اجتماعی را مانند شرکت‌کنندگان شهرهای دیگر استان، تنها در گونه معیار نمی‌بینند، بلکه گونه شیرازی را به عنوان منشاء هویت خود می‌دانند و گونه زبانی شهری را که در آن زندگی می‌کنند و دوستش دارند، با اعتبار اجتماعی گره می‌زنند.

نتایج نشان می‌دهد که گذشته و پیشینه گونه زبانی نقشی در اعتبار بخشیدن به گونه زبانی بازی نمی‌کند، بلکه آنچه حائز اهمیت است، پایگاه اجتماعی- اقتصادی یک

1. Cheshire  
2. Chambers  
3. Edwards  
4. Ladegaard  
5. Dyer

مشابه آن چیزی تنظیم می‌کند که در گروهی که تمایل دارد با آن شناسایی شود، رایج است. این پژوهش را همچنین می‌توان با پژوهش وولارد<sup>۴</sup> و گنگ<sup>۵</sup> (۱۹۹۰: ۳۱۱-۳۳۰) درباره دو گونه زبانی - قومی کاتالان و کاستیلین مقایسه کرد. وقتی اتصال بین قومیت و گونه زبانی ضعیف شود، گویشوران در ارزیابی درون-گروهی خود، افراد را به دلیل استفاده از گونه زبانی دیگر که دارای پایگاه اجتماعی قوی‌تری است، سرزنش نمی‌کنند. همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهند که گونه معیار به عنوان گونه‌ای که اعتبار و قدرت را به خود منسوب کرده، در اذهان جای گرفته است. اما آنچه هنوز گونه شیرازی و گونه‌های محلی را زنده و پویا نگه داشته، ویژگی‌های صمیمیت و تعلق به گونه زبانی و هویت‌بخشی است که صفات منحصر بفرد مؤلفه همبستگی در گونه‌های غیرمعیار هستند.

### منابع

افخمی، علی و نگار داوری اردکانی (۱۳۸۴). "برنامه‌ریزی زبان و نگرش‌های زبانی. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، دوره ۵۶، شماره ۱۷۳، ۱-۲۳. بشیرنژاد، حسن (۱۳۸۶). *مازندرانی: جایگاه، کاربرد و نگرش‌های گویشوران در استان مازندران*. پایان‌نامه دکترا، دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه علامه طباطبائی. مدرسی، یحیی (۱۳۸۷). *درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

Berthele, R. (2010). Investigations into the Folk's Mental Models of Linguistic Varieties. In: D. Geeraerts & J. R. Taylor (Eds), *Advances in Cognitive Sociolinguistics* (pp. 265-290). Berlin/New York: De Gruyter Mouton.  
Chambers, J. K. (2003). *Sociolinguistic Theory: Linguistic Variation and its Social Significance*, 2<sup>nd</sup> edition. Oxford: Blackwell.  
Cheshire, J. (1982). *Variation in an English Dialect: A Sociolinguistic Study*. Cambridge: Cambridge University Press.

بنا به گفته ادواردز (۲۰۰۹: ۱۵۶)، الگوهای گفتاری گویشوران محلی و اعضای گروه‌های اقلیت و طبقات پایین جامعه همواره از نظر جایگاه اجتماعی، اعتبار و سطوح مهارت و تحصیلات، به طور منفی ارزیابی می‌شوند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهند که اعتبار، مفهومی که همیشه در مقوله نگرش حضور دارد (گرت، ۲۰۰۷: ۱۱۶)، در مورد گونه شیرازی با الگوهای گفتاری غیرمعیار، حتی برای گویشوران شیرازی هم فقط ۱۰٪ دارد. این احساس که فرد دارای گونه گفتاری معتبری نیست امری عادی و درعین حال غیرمنصفانه است و، همان‌گونه که ادواردز (۲۰۰۹: ۲۰) می‌گوید، یک زبان ممکن است از اعتبار اجتماعی برخوردار نباشد اما می‌تواند به عنوان عامل ارتباطی قدرتمندی نقش آفرینی کند به شرط آنکه به گوینده‌اش احساس هویت بدهد. یافته‌های این پژوهش همچنین همانند تحقیق اصلی لمبرت و دیگران (۱۹۶۰: ۵۱-۴۴)، حاکی از این است که شنونده - قاضی‌ها نسبت به گونه زبانی گروه قومی که از جایگاه اجتماعی - اقتصادی بالاتری برخوردارند، نگرش مثبت دارند و آن را به طور مطلوب قضاوت می‌کنند. اما اگر بعد همبستگی را مورد ارزیابی قرار دهیم، زبان قومی از جایگاهی بسیار قوی برخوردار است.

نکته پایانی بررسی میزان آگاهی گویشوران گونه‌های زبانی نسبت به قضاوت‌های ذهنی و عینی‌شان از به‌کار بردن گونه واقعی زبان است و اینکه این ذهنیت تا چه حد درست یا نادرست است. نتایج این پژوهش درباره ذهنیت گویشوران شیرازی با پژوهش لباو (۱۹۶۶) همسو است که بر اساس آن برخی از ساکنان جزیره مارتاز وینه یارد<sup>۱</sup>، گونه زبانی خود را تغییر می‌دادند تا با گونه زبانی مسافرانی که از سرزمین اصلی آمده‌اند، شبیه باشد. اما هر گونه زبانی حاوی مفاهیم اجتماعی خاص خود است و بنا بر عوامل موقعیتی تغییر نمی‌کند. اما نتایج بررسی در مورد ذهنیت گویشوران جهرمی همسو با پژوهش دیگر لباو (۱۹۸۴) در نیویورک است که چون گویندگان به مفاهیم اجتماعی هر دو متغیر آوایی آگاهی زیادی داشتند، می‌توانستند هشیارانه هر دو متغیر را با توجه به بافت موقعیتی به‌کار ببرند. نتایج مطالعه گویشوران کازرون را نیز می‌توان با پژوهش لپاز<sup>۲</sup> و تابورت-کلر<sup>۳</sup> (۱۹۸۵: ۱۸۱) در بلیتز مقایسه کرد، بدین گونه که فرد رفتار زبانی‌اش را

1. Martha's Vineyard  
2. Le Page  
3. Tabouret-Keller

4. Woolard  
5. Gahng

- Dyer, J. (2007). Language and Identity. In: L. Carmen, L. Mullany & P. Stockwell (Eds.), *The Routledge Companion to Sociolinguistics*, (pp. 101-108). London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Edwards, J. (2009). *Language and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fishman, J. (1972). *Language and Nationalism*. Rowley, MA: Newbury House.
- Garrett, Peter. 2007. Language Attitude. In: L. Carmen, L. Mullany & P. Stockwell (Eds.), *The Routledge Companion to Sociolinguistics*, (pp. 116-121). London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Garvin, P. (1964). The Standard Language Problem: Concepts and Methods. In: D. Hymes (Ed.), *Language in Culture and Society*, (pp. 521-26). New York: Harper & Row.
- Giles, H. & N. Coupland (1991). Language Attitudes: Discursive, Contextual and Deontological Considerations. In: A. G. Reynolds (Ed.), *Bilingualism, Multiculturalism, and Second Language Learning*, (pp. 21-42). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Giles, H. & A. Billings (2004). Assessing Language Attitudes. In: A. Davies & C. Elder (Eds.), *The Handbook of Applied Linguistics*, (pp. 187-209). Oxford: Blackwell.
- Hogg, M. & D. J. Terry (Eds.) (2000). *Attitudes, Behaviour and Social Contexts: The Role of Norms and Group Membership*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kristiansen, G. (2008). Style-Shifting and Shifting Styles: A Sociocognitive Approach to Lectal Variation. In: G. Kristiansen & R. Dirven (Eds.), *Cognitive Sociolinguistics: Language Variation, Cultural Models, Social Systems*, (pp. 45-88). Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Labov, W. (1966). *The Social Stratification of English in New York City*. Washington, DC: Centre for Applied Linguistics.
- Labov, W. (1984). Field Method of the Project on Linguistic Change and Variation. In: J. Baugh & J. Sherzer (Eds.), *Language in Use*, (pp. 28-53). Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Ladegaard, H. J. (2003). Language Attitudes and Sociolinguistic Behaviour: Attitude Behavior Relations in Language. *Journal of Sociolinguistics*, 4(2), 214-233.
- Lambert, W., R. Hodgson, R. Gardner, & S. Fillenbaum (1960). Evaluational Reactions to Spoken Languages. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 60, 44-51.
- Langacker, R. W. (1999). *Grammar and Conceptualization*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Le Page, R. & A. Tabouret-Keller (1985). *Acts of Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sachdev, I. & R. Y. Bourhis (1990). Language and Social Identification. In: D. Abrams & M. A. Hogg (Eds.), *Social Identity and Social Cognition*, (pp. 211-229). Oxford: Blackwell
- Thomas, G. (1991). *Linguistic Purism*. London & New York: Longman
- Woolard, K. A. & T. J. Gahng (1990). Changing Language Policies and Attitudes in Autonomous Catalonia. *Language in Society*, 19, 311-330

### پیوست ۱. جدول‌ها

جدول ۱: حجم نمونه مورد بررسی به تفکیک سن، جنسیت و شهر سکونت

مجموع	۷۵ تا ۶۱		۶۰ تا ۴۶		۴۵ تا ۳۱		۳۰ تا ۱۵		گروه سنی شهر
	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	
۱۰۲	۴	۶	۱۰	۹	۱۹	۱۰	۲۰	۲۴	شیراز
۹۳	۰	۰	۲	۰	۴	۴	۳۹	۴۴	مرودشت
۶۶	۰	۰	۴	۰	۵	۱	۲۷	۲۹	کازرون
۶۵	۰	۰	۱	۱	۳	۲	۳۰	۲۸	فسا
۱۰۲	۰	۰	۶	۱	۶	۳	۲۹	۵۷	چهرم
۶۲	۰	۱	۸	۳	۸	۱۵	۷	۲۰	سایر شهرها
۴۹۰	۴	۷	۳۱	۱۴	۴۵	۳۵	۱۵۲	۲۰۲	مجموع

جدول ۳: توصیف فراوانی و درصد رده‌های سنی افراد مورد

مطالعه

درصد	فراوانی	رده‌های سنی	ردیف
۷۲/۲	۳۵۴	۱۵ تا ۳۰ سال	۱
۱۶/۳	۸۰	۳۱ تا ۴۵ سال	۲
۹/۲	۴۵	۴۶ تا ۶۰ سال	۳
۲/۲	۱۱	۶۱ تا ۷۰ سال	۴
۱۰۰	۴۹۰	جمع	۵

جدول ۲: توصیف فراوانی و درصد شهر محل سکونت

ردیف	شهر محل سکونت	فراوانی	درصد
۱	شیراز	۱۰۲	۲۰/۸
۲	مرودشت	۹۳	۱۹/۰
۳	کازرون	۶۶	۱۳/۵
۴	فسا	۶۵	۱۳/۳
۵	چهرم	۱۰۲	۲۰/۸
۶	سایر شهرها	۶۲	۱۲/۷
۷	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۴: حجم نمونه مورد بررسی به تفکیک سن و شهر سکونت

شهر	۷۵ تا ۶۱		۶۰ تا ۴۶		۴۵ تا ۳۱		۳۰ تا ۱۵		گروه سنی
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
شیراز	۹/۸	۱۰	۱۸/۶	۱۹	۲۸/۴	۲۹	۴۳/۱	۴۴	
مرودشت	۰/۰	۰	۲/۲	۲	۸/۶	۸	۸۹/۲	۸۳	
کازرون	۰/۰	۰	۶/۱	۴	۹/۱	۶	۸۴/۸	۵۶	
فسا	۰/۰	۰	۳/۱	۲	۷/۷	۵	۸۹/۲	۵۸	
چهرم	۰/۰	۰	۶/۹	۷	۸/۸	۹	۸۴/۳	۸۶	
سایر شهرها	۱/۶	۱	۱۷/۷	۱۱	۳۷/۱	۲۳	۴۳/۵	۲۷	
مجموع	۲/۲	۱۱	۹/۲	۴۵	۱۶/۳	۸۰	۷۲/۲	۳۵۴	

جدول ۵: توصیف فراوانی و درصد جنسیت افراد مورد مطالعه

ردیف	جنسیت	فراوانی	درصد
۱	زن	۲۵۸	۵۲/۷
۲	مرد	۲۳۲	۴۷/۳
۳	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۷: توصیف فراوانی و درصد شغل افراد مورد مطالعه

ردیف	شغل	فراوانی	درصد
۱	محصل	۲۶۲	۵۳/۵
۲	کارمند	۷۰	۱۴/۳
۳	آزاد	۸۳	۱۶/۹
۴	خانه دار	۵۹	۱۲/۰
۵	بازنشسته	۱۶	۳/۳
۶	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۸: توصیف فراوانی و درصد تحصیلات افراد مورد مطالعه

ردیف	تحصیلات	فراوانی	درصد
۱	بیسواد	۲	۰/۴
۲	سیکل	۸۷	۱۷/۸
۳	دیپلم	۱۹۷	۴۰/۲
۴	لیسانس	۱۶۵	۳۳/۷
۵	فوق لیسانس به بالا	۳۹	۸/۰
۶	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۶: حجم نمونه مورد بررسی به تفکیک جنسیت و شهر

شهر	مرد		زن	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
شیراز	۴۹	۴۸/۰	۵۳	۵۲/۰
مرودشت	۴۸	۵۱/۶	۴۵	۴۸/۴
کازرون	۳۰	۴۵/۵	۳۶	۵۴/۵
فسا	۳۱	۴۷/۷	۳۴	۵۲/۳
جهرم	۶۱	۵۹/۸	۴۱	۴۰/۲
سایر شهرها	۳۹	۶۲/۹	۲۳	۳۷/۱
مجموع	۲۵۸	۵۲/۷	۲۳۲	۴۷/۳

جدول ۹: حجم نمونه مورد بررسی به تفکیک تحصیلات و شهر سکونت

شهر	بیسواد		سیکل		دیپلم		کارشناسی		کارشناسی ارشد و بالاتر	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
شیراز	۰	۰/۰	۹	۸/۸	۲۷	۲۶/۵	۵۱	۵۰/۰	۱۵	۱۴/۷
مرودشت	۰	۰/۰	۱۷	۱۸/۳	۴۴	۴۷/۳	۳۱	۳۳/۳	۱	۱/۲
کازرون	۰	۰/۰	۸	۱۲/۱	۱۳	۱۹/۷	۴۲	۶۳/۶	۳	۴/۵
فسا	۰	۰/۰	۱۶	۲۴/۶	۳۷	۵۶/۹	۶	۹/۲	۶	۹/۲
جهرم	۱	۱/۰	۱۶	۱۵/۷	۵۳	۵۲/۰	۲۲	۲۱/۶	۱۰	۹/۸
سایر شهرها	۱	۱/۶	۲۱	۳۳/۹	۲۳	۳۷/۱	۱۳	۲۱/۰	۴	۶/۵
مجموع	۲	۰/۴	۸۷	۱۷/۸	۱۹۷	۴۰/۲	۱۶۵	۳۳/۷	۳۹	۸/۰

جدول ۱۱: توصیف فراوانی و درصد شهر محل تولد افراد

مورد مطالعه

ردیف	شهر محل تولد	فراوانی	درصد
۱	شیراز	۷۶	۱۵/۵
۲	مرودشت	۸۱	۱۶/۵
۳	کازرون	۶۴	۱۳/۱
۴	فسا	۶۸	۱۳/۹
۵	جهرم	۱۰۱	۲۰/۶
۶	سایر شهرها	۱۰۰	۲۰/۴
۷	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۱۰: توصیف فراوانی و درصد شهر محل زندگی افراد

مورد مطالعه

ردیف	شهر محل زندگی	فراوانی	درصد
۱	شیراز	۱۰۲	۲۰/۸
۲	مرودشت	۹۳	۱۹/۰
۳	کازرون	۶۶	۱۳/۵
۴	فسا	۶۵	۱۳/۳
۵	جهرم	۱۰۲	۲۰/۸
۶	سایر شهرها	۶۲	۱۲/۷
۷	جمع	۴۹۰	۱۰۰



جدول ۱۵: توصیف فراوانی و درصد شهر محل تولد مادر افراد مورد مطالعه

ردیف	شهر محل تولد	فراوانی	درصد
۱	شیراز	۸۴	۱۷/۱
۲	مرودشت	۸۲	۱۶/۷
۳	کازرون	۶۰	۱۲/۲
۴	فسا	۶۷	۱۳/۷
۵	چهرم	۹۹	۲۰/۲
۶	سایر شهرها	۹۸	۲۰/۰
۷	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۱۲: توصیف فراوانی و درصد تحصیلات پدر افراد مورد مطالعه

ردیف	تحصیلات پدر	فراوانی	درصد
۱	بیسواد	۶۲	۱۲/۷
۲	سیکل	۱۶۵	۳۳/۷
۳	دیپلم	۱۴۰	۲۸/۶
۴	لیسانس	۹۲	۱۸/۸
۵	فوق لیسانس به بالا	۳۱	۶/۳
۶	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۱۶: توصیف فراوانی و درصد وضعیت تأهل افراد مورد مطالعه

ردیف	وضعیت تأهل	فراوانی	درصد
۱	مجرد	۳۱۴	۶۴/۱
۲	متأهل	۱۷۶	۳۵/۹
۳	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۱۳: توصیف فراوانی و درصد شهر محل تولد پدر افراد مورد مطالعه

ردیف	شهر محل تولد	فراوانی	درصد
۱	شیراز	۸۴	۱۷/۱
۲	مرودشت	۸۲	۱۶/۷
۳	کازرون	۶۰	۱۲/۲
۴	فسا	۶۷	۱۳/۷
۵	چهرم	۹۹	۲۰/۲
۶	سایر شهرها	۹۸	۲۰/۰
۷	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۱۷: توصیف فراوانی و درصد شهر محل تولد همسر افراد مورد مطالعه

ردیف	شهر محل تولد	فراوانی	درصد
۱	شیراز	۶۸	۳۸/۶
۲	مرودشت	۱۳	۷/۴
۳	کازرون	۱۳	۷/۴
۴	فسا	۱۲	۶/۸
۵	چهرم	۲۵	۱۴/۲
۶	سایر شهرها	۴۵	۲۵/۶
۷	جمع	۱۷۶	۱۰۰

جدول ۱۴: توصیف فراوانی و درصد تحصیلات مادر افراد مورد مطالعه

ردیف	تحصیلات مادر	فراوانی	درصد
۱	بیسواد	۷۸	۱۵/۹
۲	سیکل	۱۸۲	۳۷/۱
۳	دیپلم	۱۳۵	۲۷/۶
۴	لیسانس	۸۴	۱۷/۱
۵	فوق لیسانس به بالا	۱۱	۲/۲
۶	جمع	۴۹۰	۱۰۰

جدول ۱۸: توصیف فراوانی و درصد تحصیلات همسر افراد مورد مطالعه

ردیف	تحصیلات همسر	فراوانی	درصد
۱	بیسواد	۹	۵/۱
۲	سیکل	۳۵	۱۹/۹
۳	دیپلم	۴۸	۲۷/۳
۴	لیسانس	۶۹	۳۹/۲
۵	فوق لیسانس به بالا	۱۵	۸/۵
۶	جمع	۱۷۶	۱۰۰

## پیوست ۲. آزمون‌ها

جدول ۱: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌ی زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در خانواده

در خانواده	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
در گفتگوی فرزند-والدین		۱۴۸/۷۸۰	۲	۰/۰۰۱
در گفتگو با خواهرها و برادرها		۱۴۲/۱۵۵	۲	۰/۰۰۱
در گفتگو با همسر		۱۵/۰۴۵	۲	۰/۰۰۱
در گفتگو با فرزندان		۳/۰۴۵	۲	۰/۲۱۸

جدول ۲: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌ی زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط آموزشی

در محیط آموزشی	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
در گفتگو با همکلاسی‌ها		۷۲/۷۰۲	۲	۰/۰۰۱
در گفتگو با مدرسان		۲۴۹/۴۵۷	۲	۰/۰۰۱

جدول ۳: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌ی زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط کار

در محیط کار	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
در گفتگو با همکاران		۱۹۱/۱۷۱	۲	۰/۰۰۱
در گفتگو با رؤسا		۲۷۱/۳۲۷	۲	۰/۰۰۱

جدول ۴: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌ی زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در کوچه و بازار

در کوچه و بازار	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
در گفتگو با مردم		۶۰/۲۷۳	۲	۰/۰۰۱

جدول ۵: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌ی زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در رسانه

در رسانه	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
در مصاحبه با شبکه‌ی سراسری		۲۴۶/۰۷۸	۲	۰/۰۰۱
در مصاحبه با شبکه‌ی فارس		۹۸/۷۷۱	۲	۰/۰۰۱

جدول ۶: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌ی زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در گفتار افراد تحصیل کرده

در گفتار افراد تحصیل کرده	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
		۲۰۳/۷۵۹	۲	۰/۰۰۱

جدول ۷: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگوی فرزند-والدین بر حسب سن

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۵۳/۹۳۷	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیراز	۱۲/۵۸۰	۵	۰/۰۲۸
گونه فارسی معیار	۱۸/۸۸۳	۵	۰/۰۰۲

جدول ۸: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با خواهرها و برادرها بر حسب سن

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۵۳/۲۵۸	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیراز	۱۱/۲۸۸	۵	۰/۰۴۶
گونه فارسی معیار	۲۳/۱۰۷	۵	۰/۰۰۱

جدول ۹: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با همسر بر حسب سن

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۸/۱۴۲	۴	۰/۰۸۷
گونه فارسی شیرازی	۶/۵۹۹	۲	۰/۰۳۷
گونه فارسی معیار	۷/۶۸۲	۴	۰/۱۰۴

جدول ۱۰: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی بوهای زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با فرزندان بر حسب سن

لهجه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۴/۱۰۵	۴	۰/۳۹۲
گونه فارسی شیراز	۵/۲۸۲	۳	۰/۱۵۲
گونه فارسی معیار	۱۲/۰۰۲	۵	۰/۰۳۵

جدول ۱۱: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط آموزشی در گفتگو با همکلاسی‌ها بر حسب سن

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۳۵/۷۸۳	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیرازی	۱۷/۵۶۶	۵	۰/۰۰۴
گونه فارسی معیار	۵۰/۰۴۴	۵	۰/۰۰۱

جدول ۱۲: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط آموزشی در گفتگو با مدرسان بر حسب سن

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۲۵/۱۸۲	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیرازی	۱۵/۴۵۵	۵	۰/۰۰۹
گونه فارسی معیار	۶۰/۶۴۳	۵	۰/۰۰۱

جدول ۱۳: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط کار در گفتگو با همکاران بر حسب سن

گونه	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۲۹/۱۶۶	۴	۰/۰۰۱	
گونه فارسی شیرازی	۱۴/۲۹۰	۵	۰/۰۱۴	
گونه فارسی معیار	۶۰/۳۲۴	۵	۰/۰۰۱	

جدول ۱۴: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط کار در گفتگو با روسا بر حسب سن

گونه	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۲۷/۸۲۸	۴	۰/۰۰۱	
گونه فارسی شیرازی	۱۳/۱۲۹	۵	۰/۰۲۲	
گونه فارسی معیار	۶۳/۴۰۰	۵	۰/۰۰۱	

جدول ۱۵: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در کوچه و بازار در گفتگو با مردم بر حسب سن

گونه	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۳۵/۶۹۴	۴	۰/۰۰۱	
گونه فارسی شیرازی	۱۱/۹۷۴	۵	۰/۰۳۵	
گونه فارسی معیار	۵۲/۶۵۰	۵	۰/۰۰۱	

جدول ۱۶: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در مصاحبه با تلویزیون شبکه سراسری بر حسب سن

گونه	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۲۴/۰۲۸	۴	۰/۰۰۱	
گونه فارسی شیرازی	۲۳/۵۶۶	۵	۰/۰۰۱	
گونه فارسی معیار	۵۸/۹۱۰	۵	۰/۰۰۱	

جدول ۱۷: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در مصاحبه با تلویزیون شبکه فارس بر حسب سن

گونه	آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۳۳/۳۴۷	۴	۰/۰۰۱	
گونه فارسی شیرازی	۴۱/۸۱۳	۵	۰/۰۰۱	
گونه فارسی معیار	۳۳/۱۶۸	۵	۰/۰۰۱	

جدول ۱۸: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در گفتار افراد تحصیل کرده بر حسب سن

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۱۷/۳۹۰	۵	۰/۰۰۴
گونه فارسی شیرازی	۱۹/۰۷۴	۵	۰/۰۰۲
گونه فارسی معیار	۵۸/۳۸۵	۵	۰/۰۰۱

جدول ۱۹: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه محیط خانواده در گفتگوی فرزند-والدین بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۶/۴۶۶	۴	۰/۱۶۷
گونه فارسی شیرازی	۴/۶۳۲	۵	۰/۴۶۲
گونه فارسی معیار	۷/۳۶۳	۱۵	۰/۱۹۵

جدول ۲۰: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با خواهرها و برادرها بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۶/۳۸۶	۴	۰/۱۷۲
گونه فارسی شیرازی	۳/۸۵۵	۵	۰/۵۷۰
گونه فارسی معیار	۶/۵۸۹	۵	۰/۲۵۳

جدول ۲۱: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با همسر بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۶/۹۲۴	۴	۰/۱۴۰
گونه فارسی شیرازی	۰/۹۴۲	۲	۰/۶۲۴
گونه فارسی معیار	۸/۰۵۰	۴	۰/۰۹۰

جدول ۲۲: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با فرزندان بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۸/۲۷۳	۵	۰/۱۴۲
گونه فارسی شیرازی	۹۱/۸۰۸	۳	۰/۶۱۳
گونه فارسی معیار	۴/۷۵۹	۵	۰/۴۴۶

جدول ۲۳: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط آموزشی با همکلاسی‌ها بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۴/۴۵۹	۴	۰/۶۵۲
گونه فارسی شیرازی	۴/۶۷۹	۵	۰/۴۵۶
گونه فارسی معیار	۲۲/۹۳۲	۵	۰/۰۰۱

جدول ۲۴: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط آموزشی در گفتگو با مدرسان بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۵/۵۱۹	۴	۰/۲۳۸
گونه فارسی شیرازی	۷/۵۵۹	۵	۰/۱۸۲
گونه فارسی معیار	۱۶/۸۳۷	۵	۰/۰۰۵

جدول ۲۵: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط کار در گفتگو با همکاران بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۴/۱۹۱	۴	۰/۳۸۱
گونه فارسی شیرازی	۹/۱۵۲	۵	۰/۱۰۳
گونه فارسی معیار	۱۶/۶۸۰	۵	۰/۰۰۵

جدول ۲۶: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط کار در گفتگو با روسا بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۴/۱۴۸	۴	۰/۳۸۶
گونه فارسی شیرازی	۶/۹۵۰	۵	۰/۲۲۴
گونه فارسی معیار	۱۵/۶۳۵	۵	۰/۰۰۸

جدول ۲۷: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در کوچه و بازار در گفتگو با مردم بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۷/۳۵۳	۴	۰/۱۱۸
گونه فارسی شیرازی	۱۰/۹۴۷	۵	۰/۰۵۲
گونه فارسی معیار	۱۶/۱۲۲	۵	۰/۰۰۷

جدول ۲۸: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در مصاحبه با تلویزیون شبکه سراسری بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۹/۲۶۸	۴	۰/۰۵۵
گونه فارسی شیرازی	۶/۰۲۷	۵	۰/۳۰۴
گونه فارسی معیار	۹/۰۲۱	۵	۰/۱۰۸

جدول ۲۹: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در مصاحبه با تلویزیون شبکه فارس بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۴/۶۲۸	۴	۰/۳۲۸
گونه فارسی شیرازی	۱۴/۹۴۱	۵	۰/۰۱۱
گونه فارسی معیار	۵/۷۸۳	۵	۰/۳۲۸

جدول ۳۰: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در گفتار افراد تحصیل کرده بر حسب جنسیت

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۶/۸۷۲	۵	۰/۲۳۰
گونه فارسی شیرازی	۵/۰۵۴	۵	۰/۴۰۹
گونه فارسی معیار	۷/۹۵۷	۵	۰/۱۵۹

جدول ۳۱: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگوی فرزند-والدین بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۴۴/۸۶۴	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیرازی	۸/۹۷۱	۵	۰/۱۱۰
گونه فارسی معیار	۲۷/۴۹۳	۵	۰/۰۰۱

جدول ۳۲: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با خواهرها و برادرها بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۴۳/۱۲۵	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیرازی	۸/۰۲۵	۵	۰/۱۵۵
گونه فارسی معیار	۲۵/۶۷۰	۵	۰/۰۰۱

جدول ۳۳: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط خانواده در گفتگو با همسر بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۱۱/۴۱۵	۴	۰/۰۲۲
گونه فارسی شیرازی	۴/۳۱۲	۲	۰/۱۱۶
گونه فارسی معیار	۵/۱۲۱	۴	۰/۲۷۵

جدول ۳۴: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در خانواده در گفتگو با فرزندان بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۹/۷۹۶	۴	۰/۰۴۴
گونه فارسی شیرازی	۳/۱۵۲	۳	۰/۳۶۹
گونه فارسی معیار	۱۱/۰۲۹	۵	۰/۰۵۱

جدول ۳۵: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط آموزشی در گفتگو با همکلاسی‌ها بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۲۹/۶۵۶	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیرازی	۱۳/۰۳۱	۵	۰/۰۲۳
گونه فارسی معیار	۲۶/۹۴۲	۵	۰/۰۰۱

جدول ۳۶: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط آموزشی با مدرسان بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۱۱/۰۰۱	۴	۰/۰۲۷
گونه فارسی شیرازی	۱۰/۴۵۰	۵	۰/۰۶۳
گونه فارسی معیار	۴۴/۱۳۲	۵	۰/۰۰۱

جدول ۳۷: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه‌های زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط کار در گفتگو با همکاران بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۲۱/۷۱۱	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیرازی	۱۰/۴۳۴	۵	۰/۰۶۴
گونه فارسی معیار	۴۵/۵۶۳	۵	۰/۰۰۱



جدول ۳۸: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در محیط کار در گفتگو با روسا بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۹/۰۳۱	۴	۰/۰۶۰
گونه فارسی شیرازی	۵/۸۶۷	۵	۰/۳۱۹
گونه فارسی معیار	۵۰/۲۳۰	۵	۰/۰۰۱

جدول ۳۹: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در کوچه و بازار در گفتگو با مردم بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۳۸/۶۷۸	۴	۰/۰۰۱
گونه فارسی شیرازی	۱۲/۱۱۶	۵	۰/۰۳۳
گونه فارسی معیار	۳۲/۱۷۵	۵	۰/۰۰۱

جدول ۴۰: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در مصاحبه با تلویزیون شبکه سراسری بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۲/۹۱۴	۴	۰/۵۷۲
گونه فارسی شیرازی	۶/۷۶۲	۵	۰/۲۳۹
گونه فارسی معیار	۵۲/۵۶۱	۵	۰/۰۰۱

جدول ۴۱: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در مصاحبه با تلویزیون شبکه فارس بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۸/۱۸۸	۴	۰/۰۸۵
گونه فارسی شیرازی	۲۳/۲۶۱	۵	۰/۰۰۱
گونه فارسی معیار	۴۲/۳۴۴	۵	۰/۰۰۱

جدول ۴۲: آزمون مجذور خی مربوط به کاربرد گونه زبانی‌های زبانی مورد مطالعه در گفتار افراد تحصیل کرده بر حسب تحصیلات

گونه / آزمون	مقدار مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری (sig 2- sided)
گونه محلی	۱۷/۶۲۹	۵	۰/۰۰۳
گونه فارسی شیرازی	۱۲/۷۳۶	۵	۰/۰۲۶
گونه فارسی معیار	۴۹/۲۵۰	۵	۰/۰۰۱

### پیوست ۳. پرسش‌نامه به شیوه پیمایشی

به نام خدا

پرسش‌شونده گرامی از اینکه با دقت و حوصله به سؤالات پرسش‌نامه پاسخ می‌دهید صمیمانه سپاسگزارم. این پرسش‌نامه صرفاً جهت انجام پژوهشی درباره لهجه‌های موجود در استان فارس تهیه گردیده است. خواهشمند است ضمن مطالعه دقیق سؤالات، جواب‌ها را با گذاشتن علامت در داخل مربع مقابل هر گزینه انتخاب نمایید. در مواردی که متوجه منظور سؤال نمی‌شوید، حتماً سؤال بفرمایید.

سن: ..... جنسیت: زن  مرد  شغل ..... تحصیلات: ..... محل تولد: .....  
محل زندگی: نام شهر ..... نام محله یا روستا: .....  
مشخصات پدر: محل تولد ..... میزان تحصیلات .....  
مشخصات مادر: محل تولد ..... میزان تحصیلات .....  
مشخصات همسر: محل تولد ..... میزان تحصیلات .....

#### اطلاعات فردی

- ۱- غیر از شهر محل تولد خود در چه شهرهای دیگری زندگی کرده اید؟  
الف- شیراز  ب- تهران  ج- جاهای دیگر  د- هرگز شهر خود را ترک نکرده‌ام
- ۲- برای چه مدت خارج از شهر خود زندگی کرده اید؟  
الف- کمتر از ۵ سال  ب- ۵ تا ۱۰ سال  ج- ۱۰ تا ۱۵ سال  د- بیش از ۱۵ سال
- ۳- کدام دوره سنی را خارج از شهر خود گذرانده اید؟  
الف- زیر ۱۰ سال  ب- از ۱۰ تا ۱۹ سال  ج- از ۲۰ تا ۲۹ سال  د- بعد از ۳۰ سال

#### اطلاعات زبانی در محیط خانواده

- ۴- در محیط خانه و خانواده با افراد زیر با چه لهجه‌ای صحبت می‌کنید/می‌کردید؟  
- با پدر و مادر  
الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار   
- با خواهران و برادران  
الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار   
- با همسر خود  
الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار   
- با فرزندان خود  
الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- ۵- در محیط خارج از خانه با افراد زیر با چه لهجه‌ای صحبت می‌کنید/می‌کردید؟  
- در محیط آموزشی با همکلاسی‌ها  
الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار   
- در محیط آموزشی با مدرسان  
الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار

- در محیط کار با همکاران
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- در محیط کار با رؤسا
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- در کوچه و بازار با مردم
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- ۶- اگر تلویزیون شبکه سراسری با شما مصاحبه کنند، ترجیح می‌دهید با کدام لهجه فارسی صحبت کنید؟
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- ۷- اگر تلویزیون مرکز فارس با شما مصاحبه کند، ترجیح می‌دهید با کدام لهجه فارسی صحبت کنید؟
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار

### نگرش نسبت به شهر بومی

- ۸- نسبت به شهر خود چه احساسی دارید؟
- الف- خیلی مثبت  ب- مثبت  ج- متوسط  د- منفی  ه- احساس خاصی ندارم
- ۹- تا چه حد ترجیح می‌دهید به جای شهر خود در شیراز زندگی کنید؟
- الف- خیلی زیاد  ب- زیاد  ج- متوسط  د- کم  ه- اصلاً
- ۱۰- تا چه حد ترجیح می‌دهید به جای شهر خود در تهران زندگی کنید؟
- الف- خیلی زیاد  ب- زیاد  ج- متوسط  د- کم  ه- اصلاً
- ۱۱- نسبت به افرادی که از شهر شما به شیراز، تهران یا شهرهای دیگر مهاجرت کرده‌اند، چه احساسی دارید؟
- الف- خیلی مثبت  ب- مثبت  ج- متوسط  د- منفی  ه- احساس خاصی ندارم

### نگرش نسبت به گونه محلی

- ۱۲- نسبت به لهجه بومی خود چه احساسی دارید؟
- الف- خیلی مثبت  ب- مثبت  ج- متوسط  د- منفی  ه- احساس خاصی ندارم
- ۱۳- از نظر شما کدامیک از این سه لهجه با احساس‌های زیر ارتباط/همبستگی دارد؟
- احساس غرور و مباحات
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- احساس قدرت
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- احساس صمیمیت
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- احساس راحتی در بیان یا انتقال پیام
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- احساس تعلق به لهجه
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- احساس دلنشین‌تر و زیباتر بودن
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار
- احساس هویت واقعی به لهجه
- الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار

- ۱۴- افراد تحصیل کرده در شهر شما ترجیح می‌دهند با چه لهجه‌ای صحبت کنند؟  
الف- لهجه شهر خودتان  ب- فارسی شیرازی  ج- فارسی معیار   
۱۵- همشهری‌های شما که با فارسی معیار صحبت می‌کنند، از نظر شما چه نوع افرادی هستند؟  
الف- آدم‌های متظاهری هستند.  ب- آدم‌های باسوادی هستند.   
ج- آدم‌های باهوشی هستند.  د- نظر خاصی ندارم.   
۱۶- در گفتگو با یک فرد شیرازی در شهر خود تا چه حد لهجه شهرتان را به لهجه شیرازی نزدیک کنید؟  
الف- خیلی زیاد  ب- زیاد  ج- متوسط  د- خیلی کم  ه- اصلاً   
۱۷- مهم‌ترین دلیل این تغییر لهجه احتمالی چیست؟  
الف- ایجاد احساس همبستگی و صمیمیت در مخاطب   
ب- عدم ایجاد حس برتری در مخاطب   
ج- انطباق خود با مخاطب   
د- لهجه شیرازی رساتر از لهجه شهر خودمان است.   
ه- به‌طور ناخودآگاه اتفاق می‌افتد.   
۱۸- در گفتگو با یک فرد تهرانی در شهر خود تا چه حد لهجه شهرتان را به لهجه معیار نزدیک کنید؟  
الف- خیلی زیاد  ب- زیاد  ج- متوسط  د- خیلی کم  ه- اصلاً   
۱۹- مهم‌ترین دلیل این تغییر لهجه احتمالی چیست؟  
الف- لهجه معیار، اعتبار دارد.   
ب- لهجه معیار را بیشتر از لهجه شهر خود دوست دارم.   
ج- لهجه معیار برای بیان مقصود مناسب‌تر است.   
د- مخاطبان تهرانی نسبت به لهجه‌های شهرها نظر منفی دارند.   
ه- این تغییر لهجه احتمالی به‌طور ناخودآگاه صورت می‌گیرد.

### پرسش‌نامه ام‌جی تی

به نام خدا

پرسش‌شونده گرامی از اینکه با دقت و حوصله به سؤالات پرسش‌نامه پاسخ می‌دهید صمیمانه سپاسگزارم. این پرسش‌نامه صرفاً جهت انجام پژوهش درباره لهجه شیرازی و فارسی معیار تهیه گردیده است. خواهشمند است ضمن مطالعه دقیق سؤالات، جواب‌ها را با گذاشتن علامت در داخل مربع مقابل هر گزینه انتخاب نمایید. در مواردی که متوجه منظور سؤال نمی‌شوید، حتماً سؤال بفرمایید.

سن: ..... جنسیت: زن  مرد  شغل: .....

تحصیلات: ..... محل تولد: ..... شهر محل زندگی: .....

مشخصات پدر: محل تولد: ..... تحصیلات: .....

مشخصات مادر: محل تولد: ..... تحصیلات: .....

مشخصات همسر: محل تولد: ..... تحصیلات: .....

۱- به نظر شما کدام لهجه دلنشین‌تر است؟

الف- گوینده مرد اول  ب- گوینده مرد دوم  ج- گوینده زن اول  د- گوینده زن دوم

۲- شما با لهجه کدام گوینده احساس همبستگی بیشتری می‌کنید؟

الف- گوینده مرد اول  ب- گوینده مرد دوم  ج- گوینده زن اول  د- گوینده زن دوم

۳- به نظر شما کدام لهجه قاطعیت بیشتری دارد؟

الف- گوینده مرد اول  ب- گوینده مرد دوم  ج- گوینده زن اول  د- گوینده زن دوم

۴- به نظر شما کدام لهجه صمیمانه‌تر است؟

الف- گوینده مرد اول  ب- گوینده مرد دوم  ج- گوینده زن اول  د- گوینده زن دوم

۵- به نظر شما کدام لهجه بیانگر اعتبار و شخصیت گوینده است؟

الف- گوینده مرد اول  ب- گوینده مرد دوم  ج- گوینده زن اول  د- گوینده زن دوم